

LJUBLJANSKI ČASNIK.

St. 74.

Vtorik 16. Rimovca.

1851.

„Ljubljanski časnik“ izhaja vsak teden dvakrat, in sicer vtorik in petik. Predplačuje se za celo leto pri založniku Jožefu Blazniku 6 gold., za pol leta 3 gold., za četrt leta 1 gold. 30 kraje. Za polletno pošiljanje na dom v Ljubljani se odraja še 15 kraje. Celoletno plačilo za pošiljanje po cesarski pošti znese 7 gold., za pol leta 3 gold. 30 kraje., za četrt leta 1 gold. 45 kraje. — Vsaka cesarska pošta prejme naročilo in denar, kateri more po novi postavi frankiran biti.

Vradni del.

3. septembra 1851 bo v c. k. dvorni in državni tiskarnici na Dunaju LVI. del občnega državnega zakonika in vladnega lista in sicer v edino-nemškem, kakor tudi v vsih devetih dvojnih izdanjih izdan in razposlan.

Zapopade pod

Št. 202. Razpis ministerstva denarstva od 1. septembra 1851 zadevajoč razpis zajema (posojila) za c. k. avstrijsko denarstvo.

Št. 203. Razpis ministerstva denarstva od 1. septembra 1851, po katerem se avstrijskim državnim posojivcem podeljeno dovoljenje za zapadle obresti ali istinge, 5% v srebernem denarju obrestjene zapise na državni dolg začasno ustavijo, in izplačanje po plačilnej zaloge vpelje.

Potem bo v c. k. dvorni in državni tiskarnici na Dunaju 10. septembra 1851 LVII. del občnega državnega zakonika in vladnega lista, in sicer v edino-nemškem, kakor tudi v vsih devetih dvojnih izdanjih izdan in razposlan.

Zapopade pod

Št. 204. Razpis ministerstva denarstva od 22. avgusta 1851 o rabi pazke 2 in 3 k tarifni pošti 45 začasnih postav od 9. februarja in 2. avgusta 1850.

Št. 205. Cesarski ukaz od 28. avgusta 1851, po katerem se pri ponovljenih kriminalnih preiskovanjih postavne odločbe, ki se imajo rabiti, naznanijo.

Št. 206. Razpis ministerstva denarstva od 2. septembra 1851, s katerim se ravnanje 1. septembra 1851 pod redno št. 167 srečanih dvornokamernih obligacij po 3½ in 5% naznani.

Št. 207. Ukaz ministrov notrajnih zadev in denarstva od 4. septembra 1851, po katerem se naznani v pristavku §. 6 najvišjega patenta od 11. aprila 1851 (del št. 83 državnega zakonika noveje odločbe o izplačanju isting zavezanih, ktere imajo oni terpeti pri odvezi zemljiš.

Dunaj 3. septembra 1851.

Od c. k. vredništva občnega državnika zakonika in vladnega lista.

Danes bo XLV. del, III. tečaja 1851, deželnega zakonika in vladnega lista za krajnsko kronovino izdan in razposlan.

Št. 295. Ukaz ministra notranjih zadev 19. Avgusta 1851, s katerim se v Berlinu izhajajoči časnik „constitutionelle Zeitung“ prepove, in pod št. 296. Ces. patent 22. Avgusta 1851, s katerim se odpravi vstanova narodne straže, in se privoli v prearedbo kardel mestnjanov in strelcov.

Ljubljani 16. septembra 1851.

Od c. k. vredništva občnega državnika zakonika in vladnega lista za Krajnsko.

13. septembra 1851 bo v c. k. dvorni in državni tiskarnici na Dunaju LVIII. del občnega državnega zakonika in vladnega lista

in sicer v edino-nemškem, kakor tudi v vsih devetih dvojnih izdanjih izdan in razposlan.

Št. 208. Razpis ministerstva denarstva od 1. septembra 1851 o postavljenju dačnih ogle-odov in podogledov na mestu okrajnih poglavarstev.

Št. 209. Ukaz ministerstva pravosodja in ministerstva kmetijstva in gornijstva od 5. septembra 1851, po katerem se ukaz od 24. februarja 1850 glede poznejega pregleda gorskih bukev (drž. zakonik 1850 del XXV. št. 73) na Sedmograško kronovino raztegne.

Od tečaja 1851 občnega državnega zakonika in vladnega lista so v mescu septembru 1851 sledeči deli izdani in razposlani bili:

LXXXIII. del v rusinsko- in serbsko-nemškem dvojnem izdanju 6. septembra 1851;

XCII. del v talijansko-, slovensko-, rusinsko-, horvaško- in serbsko-nemškem dvojnem izdanju 3. septembra 1851;

XCIV. del v poljsko- in slovensko-nemškem izdanju 6. septembra in v rusinsko- in serbsko-nemškem dvojnem izdanju 13. septembra 1851;

XCVII. del v česko-, taliansko-, poljsko-, slovensko-, in horvaško-nemškem izdanju 6. septembra 1851, in v rusinsko- in serbsko-nemškem dvojnem izdanju 13. septembra 1851;

CV. del v poljsko- in horvaško-nemškem dvojnem izdanju 13. septembra 1851.

CXXXVIII. del v serbsko-nemškem dvojnem izdanju 10. septembra 1851; in

CXXXIX. del v serbsko-nemškem dvojnem izdanju 3. septembra 1851.

Pregled zapopada posameznih delov je bil že pri razglašenju edino-nemškega izdanja naznanjen.

Dunaj 12. septembra 1851.

Od c. k. vredništva občnega državnika zakonika in vladnega lista.

Nevradni del.

En vseslovanski kniževni jezik.

III.

V začetku tega spisa ni bila misel, se z besedo tako na dolgo stegniti; med pisanjem pa se misli razširijo, in besede podaljšajo. Kar je bilo prvič pisano, je bilo v prvim občutenju nad pripovedjo, da so nekteri izmed Čehov in Ilirov rusovski jezik kot vseslovanski kniževni jezik sprejetja vredin spoznali. Dokler namreč je beseda le sploh postavljena: en kniževni jezik bi bil izvoliti za vse Slovane, tako dolgo se še nič ne ve, kam in kako? Kadar se pa posebej začne govoriti: vzamimo staroslovenskiga ali ruskiga, ali kteriga družiga; takrat se da že kam obrniti ali kaj prijeti. To govorjenje od eniga poglavitniga kniževniga jezika med Slovani, saj med temi, kateri so pod avstrijsko vlado; ni tako prazno, ne zadeva tako nemogoče reči, kakor bi kdo meniti znal. Beseda avstrijskiga dopisnika od nepremagljivih za-deržkov ali opovirkov blezo ne vdarja

toliko zoper en kniževni jezik, saj pri avstrijskih Slovanih, kolikor zoper vpeljanje ruskiga, kateri je za Avstrijo prav za prav ptuj jezik. Da bi Rusje katero drugo narečje v svoje knige vzeli, razun svojiga, katero je že povsod v njih cesarstvu tudi med Poljaki vpeljano, ni lahko misliti; zato je so marsikteri avstrijskih učenih Slovanov misli bili, da bi se nar pred vse soedinilo, ako bi še mi ruski jezik v učene knige sprejeli. Ali bi pa ruski jezik kmalo toliko prijatlov med nami našel, da bi ga kar brez dolgiga obotavljanja pisali, je vonder nekako negotovo in sumljivo; ali bi se njemu nasprot ne vzdignilo še kako drugo napotje, kteriga ravno uni avstrijski dopisnik zamolči, kdo ve? Ako bi česki jezik ne imel svojih neprijetnost, naj ga človek govori ali naj ga poslušaj: znalo bi se skorej reči, da se ravno ta jezik na prvo mesto med avstrijskimi Slovani vzdiguje. Česko slovanstvo je namreč že pred dvema ali tremi stoletji na visoki stopinji stalo; in dasiravno ga je potem nemsina prekosila, v sedanjih časih vsim slovanskim narečjem v Avstriji naprej hiti, naj se ozre kdo na obdelovanje vednost sploh, ali na veljavo v šoli, ali na rabo pri uradnih; skorej bi se znalo reči; da kar pravopis in besedo zadene, v državnim zakoniku ravno česko drugim narečjem nekako postavijo daje.

Mora tedaj lastna neprijetnost českiga kriva biti, da ko eni tudi manj obširno ilirsko narečje vsim Slovanom priporočajo, nasprot drugi českiga na glasne predlagajo; morebiti mu pa dosego predstva brez hrupa in vpitja upajo.

Pri takimi stanji českiga ni lahko upati, da bi serbsko ali ilirsko narečje saj za vso Avstrijo prevagati moglo, kakor si obetajo nekteri, ki ga zastran krepkosti in lepoglasja pred drugimi priporočajo. Še južnih Slovanov ilirsko ne bo lahko soedinilo, ako se bo tako terdo svojiga deržalo, in drugim nič ne bližati hotlo; kakor se do zdaj derži in piše ilirsko, nas Slovence od sebe puha, in nas ne vleče k sebi. Besede takošne naj nihče ne zameri, ako se dva soediti hočeta, si namreč vsak nekaj prijenjata; kadar pa eden nič ne odneha, takrat se drugi ne soediti z njim, ampak se mu podverže; kar podverči se je pa slovensini tudi nekako težko, ker ima tudi ona še kaj lepiga ali drugim Slovanom bolj podobniga. Da se poljski jezik ne predlaga za vesoljniga, je blezo uzrok njegova posebna lastnija, njegova ljubezin do ptujšine, in omagovanje pred ruskim. Slovani bi bili že imeli svoj vesoljni kniževni jezik, ako bi ga prav za prav ne bili sami zavergli, to je namreč staroslovenski. Znano je, da so Rusje še pred manj ko dvema stoletji večidel le v staroslovenskim ali cerkvenim jeziku pisali, in da je še le od časov cara Petra Velikiga med ljudstvom navadno narečje prevagovati začelo, tako da je v zadnje staroslovensina le še v cerkvenih bukvah ostala. Pri Serbii je staroslovensina do konca pretečeniga stoletja kniževni jezik bila, dasiravno so se narodne pesmi v domačim serbskim glasile; Kopitar je še v svoji slovnici tožil,

da so serbski pisatelji cerkveni jezik v knige mešali. Pri Slovanih latinskiga obreda je sicer staroslovenski jezik bolj v nemar prišel, ker ni v cerkvenih opravilih obveljal; vonder svoje prijatle je semtertje ohranil, in ime s. Cirila ga ni pustilo popolnoma pozabiti; ni neznano, kaj sta slavna moža Dobrovski in Kopitar za staroslovenski jezik storila, in koliko se Dr. Miklosiè zanj trudi, ni neznano, da za svojo narodnost vneti učeni Slovani zdaj sploh staroslovensino bolj poznati išejo. Dobro in potrebno je res bilo, da so se za izobraženje ljudstva posamezne narečja bolj pisale in izdelovale; ali to izdelovanje posameznih slovanskih jezikov se je večjidel tako godilo, da so si slovanski narečja v pisanji čedalje bolj neznani in tuji postali. Ni ravno prav imenovati, da, ko so se hčere po samim, ruska, poljska, česka, serbska in zraven še slovenska vsaka po svoje znašale in šopirile, pri tem je pa mati, stara slovenšina, zanemarjena bila, po kateri bi se bile ložje edinile in razumele. Za ljudstvo naj bi se bile izobraževale posamezne narečja, za učene saj naj bi bil staroslovenski vesoljni jezik ostal. Pomanjkanja ediniga kniževniga jezika učeni možje vsih slovanskih narodov zdaj čedalje bolj čutijo, kolikor bolj bi se med seboj radi bližali; zatorej se zdaj tukej zdaj tamkej glasovi za tak jezik vzdignejo. Tudi izdelovanje posameznih narečij bo potem vodilo imelo, ko se do slej enkrat, na to, enkrat na drugo stran obrača; dasiravno namreč ima vsako narečje svojo lastnijo ohraniti, se vonder ne sme nepotrebno od drugih oddaljevati, kar se nar bolj po vodilu vesoljniga kniževniga jezika obdržati zamore.

Znalo bi se še eno reči. Avstrijska vlada je v poslednjih časih Slovanam enako pravico zastran njih narodnosti z drugimi svojimi ljudstvi obljubila, in tudi resno obujenje in izobraževanje posameznih slovanskih narečij podpira in pospešuje. Dasiravno ima notranja osnova vladanja zdaj nekako drugačno podobo dobiti, ni misliti, da bi vlada od pogravitnih obljub odstopila, ktere je dala svojim narodom; naj si v vesoljnih tudi nemšino ohrani, po samim bo govorila pa domače; sej je še ruska vlada na narodnost svojih ljudstev gledati začela, med Poljaki znanost poljskiga, med Besarabljani rumunskiga tirja. Koliko vonder bi bilo za vlado ložje, koliko bi Slovani sami pred svoje doseči zamogli, ako bi enako Nemcam ali Italijanam saj za bolj splošne, za bolj visoke reči en vesoljni jezik imeli. Res, da bi se vesoljni jezik od narečij posameznih slovanskih narodov več ali manj razločil; pa šola bi ga če ne bolj hitro saj bolj počasno tudi med ljudstvom bolj znaniga storila; saj ni drugač med Nemci ali Italijani, sej še zdaj ni drugač med nami, ker Gorevec in Doleneec in Štajerc se drugačne slovenšine v šoli, kakor pri materi uči. Sicer bi kdo znal reči, po tem takim bo šola brez števila jezikov učiti imela; zatorej, je odgovor, bi vesoljni slovanski jezik v višji ne pa v ljudske šole priti imel; morebiti da bi ga časama tudi ljudska šola prijeti znala, kar pa ni gotovo terditi.

Ako so Slovani vesoljni kniževni jezik že nekako imeli, pa so ga sami pustili, pač ga znajo spet nazaj povzeti. Rečeno je bilo v začetku tega spisa, da staroslovensina bi bila pred drugimi v vseslovenski kniževni jezik priporočiti; tega bi se več ali manj tudi Rusje poprijeti znali, kteri so ga že pisali, in ga v cerkvi še imajo.

Enake misli je tudi pisatelj v Novicah z znamenjem P — B —; in on tudi prav primerjeno pot do ediniga jezika priti naznani; misli namreč, naj bi se en časnik vstanovil, kteriga namen bi bil o tej reči Slovane združiti. Ko-

liko se po enim, dasiravno ne obširnim časniku v jezikoslovstvu storiti zamore, so nam Slovincam Novice spričevanje; kje bi še mi zadej bili, ako bi nas ne bile spodbudile in naprej peljale! Za tak časnik vstanoviti, bi morebiti Dunaj ali Beč nar boljši mesto bilo, ker ima dosti učenih Slovanov v sebi, in ker bi bilo dopisovanje in razpošiljanje nar bolj olajšano. Ruski časnik so v Prazi menim da ravno zavoljo vpeljanja rusovskiga jezika napraviti hotli. Ako bi tedaj staroslovenski jezik bolj sploh dopadel, koliko bi ravno naš rojak, Dr. Miklosiè tukej storiti zamogel; tudi v staroslovenskim novi pravopis znal mesto dobiti, kakor je bilo prvi pot od ruskiga rečeno. Naj bi pa v začetku še noben jezik kakor vesoljni spoznan ne bil, tedaj pa naj bi se časnik ali v ilirskim, ali v raznim jeziku začel, in gotovo bi se v nedolгим času eno ali na drugo stran večjina pokazala, po kateri bi se dalje ravnati moglo.

Podlipski.

Austrijsko cesarstvo.

Terst. V Terstu je mesto pol miliona gold. za zajem podpisalo.

Krajnska.

Angleška armada šteje 129,000 vojakov in vojaško brodogradnjo 678 brodov z 18,000 topovi. Francoska ima 265,463 vojakov, brodogradnjo ima 328 brodov in 8000 topov. Špansko ima 160,000 vojakov, 50 brodov z 721 topov. Avstrijsko ima 500,000 vojakov, 156 brodov in 600 topov. Ruska ima 700,000 vojakov, 175 velikih in 440 malih brodov z 7000 topov. Niderlandsko ima 50,000 vojakov, 125 brodov in 2500 topov. Prusko ima 121,000 vojakov, 47 brodov in 114 topov. Belgia ima 90,000 vojakov, 5 brodov in 36 topov. Portugalsko ima 38,000 mož, 36 brodov in 700 topov. Rimsko ima 19,000 vojakov, 5 brodov in 24 topov. Sardinsko ima 38,000 vojakov, 60 bark in 900 topov. Neapolitansko ima 48,000 vojakov, 15 bark in 484 topov. Bavarsko ima 57,000 vojakov. Dansko 20,000, 33 bark in 1120 topov. Saksonska 25,000 vojakov. Turško 220,000 vojakov, 66 bark in 600 topov. Hamburg 1800 vojakov. Baden 18,000 vojakov. Hannoveransko 21,000. Württenbersko 19,000. Gerško 8,900, 34 brodov in 131 topov. Meklenburg-Schwerin 4700 vojakov. Toskana 12,000, 10 brodov in 15 topov. Frankfurt 1300; Braunschweig 3000; Hessen-Darmstadt 4000; Kurhessen 11,000; Lübek 490; Sachsen-Weimar 2000; Anhalt-Dessau in Köthen 700; Bremen 500; Sachsen-Koburg-Gotha 1200; Sachsen-Meiningen 2400; Nassau 3500, Parma 5000; Anhalt-Bernburg 300; Sachsen-Altenburg; Norwegen 23,000 vojakov, 160 brodov in 560 topov. Oldenburg 600; Hessen-Homburg 350; Schwarzbürg-Sondershausen 450, Serbsko 3000; Schwedsko 34,000 vojakov, 340 brodov in 2400 topov; Modena 3500; Lippe-Detmold 820; Meklenburg-Strelitz 800; Reus 745; Lippe-Schaumburg 430; Waldek 520; Lichtenstein 60; Schweitz 69,500 vojakov, kterih je pa le malo v službi.

* Iz Notrajnskiga 31. V. serpana. Veselje je slišati in brati od več strani, de so se letas šolske spraševanje prav dobro obnesle. Tudi v naši pokrajni hvala Bogu! je šolstvo verlo stopnjo naredilo. Razun tega, de imamo v par letih dve novi šoli v okolici, namreč na Razdertim in v Ložah, se je v p. l. tudi v tem hvala vredin napredil storil, de se je po zgladu šentvidske šole nad Ipavo tudi po več družih tukajšnjih šolah mično petje vpeljalo. Zares blago vabilo šoli otrok pridobiti, ki ga imamo večdel neutrudni skerbi mladih gg.

katehetov in prizadetju g. učnikov zahvaliti. — Tukej omenimo le šole v Hrenovicah, Senožečah in v šentvidu nad Ipavo. Mi sicer tukaj (če ravno pomenljivih) slovesnost pri spraševanjih v omenjenih krajih popisovali ne bomo, le toliko rečemo, de ondašnji g. kateheti so možje neprecenljive veljave za šolsko mladost. — Gosp. Raspotnik in g. Petrič, kateheta, prvi v Senožečah, drugi v Hrenovicah, sta tudi skerbela, de so se letas v prvič lične slovenske „verstitve učencov in učenk“ ali prejobe natisnile; zopet nova spodbada šolarje k pridnosti priglanjati. — Kar pa petje vtiče se mora po vsaki ceni šentvidski šoli prvo mesto prisoditi, ker je tudi pričetnica, ki je petje obudila. Otroci so letas pri spraševanju že v čveteroglasji (kvartet) peli! V resnici jeklene poterpežljivosti je g. učniku potreba, preden se kaj taciga pri otrocih doverši. Tudi v cerkvi pri božji službi pojejo šentvidski šolarji o slednjim večim prazniku, godu primerjene pesmice, ki jim jih vsim nepozabljivi g. katehet Hofšteter zložijo in h kterim neutrudni učenik g. Komel lične napeve napravijo, tako, de pri slednjim stavku, ki se na koru izpoje šolarji pred altarjem svoje verstice čveteroglasno odpojejo. Zares lepo, zares hvale vredno: — Bog živi take blage učeničke in skerbne voditelje mile mladosti! D. (Danica.)

* Iz vsih krajev se pripoveduje, da bo letos z vinom sila slaba. Zatoraj pa tudi cena vina vedno rase.

Štajarska.

V Gradcu si je namenil Radoslav Razlag izdajati jugoslavenski almanah pod naslovom „Zora.“

Horvaška.

Znano je, da je visoka banska vlada mesca listopada pr. l. razpisala natečaj za dramatiške spise. Konec, do kterega so se smeje predložiti, je bil odločen na 6. septembra t. l. Prišlo je mnogo iger, ali konec še ni resen.

Avstrijska.

Dunajsko mestno svetovavstvo je sklenulo se po vsi moči novega zajema vdeležiti.

* Ukaz ministerstva, ki plačo duhovnov vredi, se bo v prihodnje za vse kronovine razglasil. Po tem ukazu imajo dobivati fajmoštri po 400, 500 in 600 gold. letne plače. Plačo bo razdelilo škofijstvo. Kaplani bodo dobivali po 200 gold. polovico bodo plačevali fajmoštram za jed, postrežbo in stanovanje.

* Mesca augusta se je po železnici iz Dunaja v Prago 14,508 oseb peljalo, v Prago iz Draždan 14,028, iz Prage na Dunaj 12,303, iz Prage v Draždane 15,777, skupej tedaj 56,616 oseb.

* Časopisi naznanujo, da se bo nova tiskarna postava izdala. Vsak časopis bo mogel dovoljenje od vlada dobiti, da bo smel izhajati, zraven tega bo pa tudi treba 10,000 gold. kavicije vložiti za politiški časopis, nepolitiški časopisi so kavicije prosti, vendar ne smejo nikake politiške ali administrativne novice prinesti.

* Govori se, da se imajo 20. t. m. vsi deželni poglavarji na Dunaj sniditi, kjer se bodo o važnih rečeh pogovarjali.

* Čas za zamenjavo razterganih bankovčkov po 10 in 6 kr. se je v nekterih krajih do konca t. l. odločil.

Česka.

V Dobruški na Českem je začela kolera razsajati, za ktero je že več oseb sbolelo in njih 9 umerlo.

* Iz Prage se piše, da je vlada namesti izvoljenega župana dr. Wanka poklicala svetovavca Padera.

* „Pražke novine“ pravijo, da je cesar dovolil pri Tešnu most na verigah čez Labo speljati.

* Pri severnih vozovlakih se je nova naredba napravila. Od sedeža vozopremnika pelje nit do zvižgala hlaiona tako, da zamore vozopremnik vodju vozovlaka po zvižgu naznaniti, kdaj da ga ima ustaviti, ali bolj počasi ali bolj naglo voziti.

* „Pražke novine“ naznanijo, da je minister uka sklenul tudi v nemških gimnaziijah na Českem česki jezik za redni predmet vpeljati.

* 9. t. m. so se v Pragi vpervo gimnazialni učitelji zbrali. Vsih skupaj se jih je 72 snidilo. Pogovarjalo se je posebno o enakosti učenja posamesnih predmetov.

* V Pragi se jih je poslednje dni več zaperlo. Med njimi je tudi nekaj c. k. vradnikov.

Moravska.

V Bernu strašno kolera razsaja. 73 merličev so že pokopali, in čez 150 oseb leži bolnih. Zdravniki pravijo, da je vzrok tega sadje, kterege ljudje jedo, ki ni popolnoma zrelo. Kdor se ga varje in trezno in zmerno živi, tega ne napade ta bolezen.

Ogerska.

Po povodnji je bilo v Velkem Varazdinu 555 hiš ali popolnoma razrušenih ali le poškodovanih; škoda je prav velika.

* V Aradu na Ogorskem je velika povodenj. Pol mesta že stoji v vodi.

* Porotne sodbe se na Ogorskem ne bodo vpeljale kakor tudi na Laškem in v Galiciji ne.

Slovaška.

Znani vodja slovaških prostovoljcev, zdaj c. k. četnik, baron Lewartovski bo izdal spominke iz ogerske vojske.

Galicija.

V Galiciji se je prikazala nova bolezen in sicer taka, da človek omotico dobi in zaspi, tako da se 48 ur ne prebudi, potem pa navadno merzlico dobi. Umerje le redko kdo, akoravno skoraj ni hiše v nekterih krajih, v kateri bi ne bil kdo bolan.

Lombardo-beneško kraljestvo.

Vojaške vaje v Veroni se bodo začele 16 t. m.

* Ker se je v Benetkah svobodno pristanišče odperlo, zapove višje vodstvo za obćenje z vsimi voznjimi poslatvami o mitnih zadevah tako ravnati, kakor s tistimi, ki čez mejo gredo.

Tuje dežele.

Bosna.

Omer paša in vezir sta še v Travniku, kjer se ima cela armada zbrati. Hairedin paša še ni odvezan v Bosni službe, vendar pravijo, da bo gotovo iz Bosne šel. V Bihaču zapoveduje Arabec Mehmed paša, verl kaimakan, ki gotovo ne bo nikogar stiskal, bil je dozvaj general konjanštva. Kajmakana v Travniku, kterege je vezir postavil, je Omer paša odstavil in polkovnika Hadgi-Ali bei-a tje poklical; tudi kajmakana iz Sarajevga se ima spustiti in na njegovo mesto Fehim paša iz Tuzle priti.

„Augsburger Allgemeine Zeitung“ meni, da je turškim višjim častnikom evropejsko slovstvo znano, ker so v odgovoru v „Südslavische Zeitung“ o Miltona zgubljenem rajju govorili. Zagotovimo pa, da je na Turškem vsak raj neznan, in da podpisa Emin in Murad nista drugzega kakor turške imeni poljskih odpadnikov, ki sta kersanski pekcl z mohamedanskem rajem zamenula in iz hvaležnosti ne vidita, da se raja stiska.

Miralaj Said-bei je dobil povelje po deželi hoditi in ljudem naznanovati, da se imajo nove naredbe po volji sultana izpeljati. Vsi vradniki in občinski predstojniki so bili poklicani, te povelja poslušati in so morali s svojim pečatom poterditi, da se tansimatu podveržejo. Vražni namestnik deželnega poglavarja, ki je o krivicah vedno slovel, porabi to priložnost in predloži zbranim starašinom drug spis in tirja tudi pečat zraven pritisnuti, kar se je tudi zgodilo, ker se braniti ni mogoče. Kaj da je spis zapopadel, se je še le pozneje zvedilo; namestnik namreč si je dal spričo, da je vedno pravično ravnal, in da ni terpel stiskanja. Poglavarji Bosne se še vedno med saboj pripirajo. Pravijo, de pride namesto Hairedin pašata vezir Konje, Hadgi-Chiamilpaša.

Poslednji vjeti vstajniki so bili iz Travnika skoz Sarajevo v Carigrad poslani. Vidili smomed njimi Fazli pašata, kterege je seraskier bil popred k banu horvaškemu poslal, potem kajmakana iz Bihača in Banjaluke, potem Hafis pašata iz Mostara poveljnika Novi-a, Majdana, Krupe in še več drugih. Travniški mufti je zadobil prostost na prošnjo carigradskega muftia. Spremilo jih je 400 vojakov.

Nemška.

Iz Berolina se piše, da ni res, da bi menila pruska vlada vstavo dvignuti.

* Velki vojvoda Weimarski hoče odstopiti. Njegov naslednik je sedaj v Petrogradu.

* Spet se za gotovo pripoveduje, da bode knez Metternih na Dunaj prišel.

Francoska.

Kraljevič „Jonville“ si na Francoskem zlo prizadeva po predsedništvu republike; pa ima tudi mnogo prijatlov, ki ga menijo voliti.

* Novice iz Pariza so zlo vazne. Ondašnja policija je ovohala skrivno društvo, ki se je vstanovilo pod imenom „zveza narodov“ in koj o začetku ji v roko pridejo naj važniši spisi. Že čez 280 udov je v Parizu zaperlih. Zmed njih so ljudje iz vsih deželj, posebno mnogo jih je iz Pruskega, tudi Dunaj in Česko je zastopljeno. Med zapertimi so tudi Schweizerji, Poljci, Bavarci, Saksonci, Hanoverani, večidel rokodelci. Francoska policija je to reč iz Prusije zvedila, clo knez Metternich, kakor nek francoski časopis pravi, je svoje o tej reči storil. Društvo se na vse kraje raztegne, kakor: v London, Hamburg, Berolin, Munakovo, Dunaj, Pešt; pričakovati je, da se bo tudi v tih mestih več oseb zaperlo.

Laška.

V Rimu je spet policijskega komisarja Dandinia hotel nekdo umoriti, dve rani je dobil v trebuh, ki vendar niso smertne. Tudi nekdašnega demokrata Gnognia je nekdo umoril, da se ne ve, kdo. Pri poslopju Antonellia se je pa bomba razpočila. Zavolj tega se jih je več zaperlo.

* „Giorn. offic. del Regno delle d. Sicilie“ naznani bolj obširno, kako strašno pokončanje je 14. augusta potres v neapolitanskem kraljestvu napravil. Potres se je čutil sila široko, večidel v vsih okrajih Terra di Lavoro, Principato Citeriore, Principato Ulteriore, v okrajih Bari, Basilicata itd. Večidel vsa mesta in vasi je potres bolj ali manj hudo zadel; le tiste omenimo, ktere so naj več terpele.

* V Monteverde so ženo, ki je z otročičem v naročju iz podertij razsute hiše šla, razvaline pobile. V Canosi je 376 hiš in skoraj vsa javna poslopja poderlo. V okraju Vultuv je brezštevilna hiš poderlo, v razvalinah leži sila veliko ljudi zasutih; polovica prostranega mesta Venesa je na kupu; v Rapolli se je cerkev z mnogimi hišami sosedla, in v Rionero so tretji dan po potresu 52 mertvih iz raz-

valin zlekli, čez 100 pa je ranjenih. Melfi je popolnoma razsut in med 10,000 prebivavci je 700 mertvih in 200 ranjenih. Iz podertij vstaja kužni smrad od mertvih, ki spodej gnijejo.

* V Malfi na Neapolitanskem so 23. augusta 222 mertvih spod razvalin, ktere je potres napravil, zlekli, med družimi učiteljko z 17 malimi deklicami, ktere je učila.

* Že skoraj po celem Laškem se je bolezen na grozdju razširila.

Angleško.

V Londonu se pripoveduje, da je neapolitanska vlada z angleškim poslancem sperta.

Rusovska.

Ruski car se je podal iz Petrograda v Mosko po železnici.

Poljsko.

Pret. leta se je v Varšavo v censuro dalo 379 rokopisov in bukev (19 več kakor v letu 1849). Od teh se je 327 tisk dovolil, 4 ne, in 14 se jih je izdateljem jih popraviti, nazaj poslalo. Za pregled za leto 1851 je ostalo 14 rokopisov. V Poljsko prestavljenih romanov in povest se je le malo natisnulo. Iz zunajnih deželj se je vpeljalo 15,986 delov s 58,141 zveskih. Ako primerimo to z letom 1849, se vidi, da se jih je vpeljalo za 759 manj, kakor poprejšno leto, zvezkov pa za 10,247 več.

Turška.

V „Allgemeine Zeitung“ se iz Carigrada piše, da je turška vlada avstrijskemu poslanstvu naznanila, da bo 1. septembra Košutu in njegovim tovaršem svobodo dala. Košut gre v Ameriko, Batthyanyi in Wisoki pa v Pariz.

* Minister brodnništva Suleiman paša je odstavljen, pa v ministerskem svetovavstvu prideržan. Mehemed Ali paša je njegov naslednik.

Amerika.

Severoamerikanski časopisi naznanijo, da ondašnje katolske občine zahvalno pismo avstrijskemu cesarju pripravljajo, ker je katolsko cerkev osvobodil.

* Novice iz Kube pravijo, da je general Lopec dvakrat špance zmagal, ki so 80 častnikov in 300 prostakov zgubili. Mertve so v Havanni z vojaško častjo pokopali. Moč Lopca naglo rase, vsak dan se pomnoži za 1200 do 1400. Govori se tudi, da je španski polk k Amerikancem prestopil in ljudstvo se tudi upera na več krajih otoka. Španski general Manzana se je v St. Jago umaknul. V Havanni je le 700 španskih vojakov. Druga naznanila iz Havanne pa pravijo, da je Lopec le enkrat špance zmagal, ki so zgubili 400 do 500 vojakov; pa pozneje so dobili več topov in so Amerikane napadli in vse z Lopcem vred ujeli.

Australia.

Naselnik Hargreaves je v Avstralii najdel gorovje, ki ni drugzega, kakr zlata ruda. Mesca maja pride nek Neale iz tega gorovja in prinese saboj 11 unc teško kepo iz golega zlata. Kmalo potem so drugi klatovitezi ravno tako zlato dobili. 100 in 100 prebivavcev Avstralie je vse zapustilo in se podalo v zlato gorovje. Zavolj tega je tudi cena živeža zlo poskočila.

Ljubljanski novičar.

* Šole na tukajšnjim gimnazii se bojo 20. dan t. m. začele. 17. 18. in 19. se imajo učenci oglasiti.

* V soboto dopoldne ob enajstih se je peljal svitli cesar skoz Ljubljano na Laško. Vsi višji civilni in vojaške oblasti so ga na kolodvoru čakale in pozdravile, od kodar je pa naglo naravnost v Terst odrinul.

LEPOZNANSKI LIST.

Vladimir i Kosara.

(Dalje.)

Pobožni Štefan upre bistro v carja oči, ki nadalje tako besedi: „Spomnite se, častiti oče! veselega dne, ko sim po srečnej zmagi nad Vladimirom, bulgarskim knezom i starešinam velike gosti napravil; zakaj tudi vas sim bil povabil; ali mi odrekoste. Ko nas vesele goste noč obide, i se mi, slušaje po velja blage noči razidemo, se vležem dobre volje, ali trezne glave, v mehko posteljo. Kmalo me oklene okrepljivo spanje. Ali tedaj mi je Bog čudne sanje poslal. Zdelo se mi je, kakor bi bil delal v velikem nogradu, kamor me je bil neki mogočen gospod postavil. Ali nograd je bilo žalost viditi. Vihar i toča sta bila ravno memo šla, ter strašan sled za seboj pustila. Le malo tert je brez škode stalo, i med razbitim listjem so se še kaplje, kakor kervave srage lesketale. Ali na nebesu so se v novo zbirali hudourni oblaki i solnce je hudo peklo. Jaz sim se oziral po sencu; pa v mojem nogradu ni bilo dreveso viditi. Pač je stalo tik meje, ker sim bila drevo v tuji zemlji, zelen bor tančega verha; ali sam sim mu bil goste veje oklestil, gnan sirovej strastjo. Na mojej desni je rastle mlada terta. Visoko je verh pognala, i zlahno perje, kterega se celo necutna toča ni derznula raniti, se ponosno širi. Semkaj se vsedem, skrivaje se pekočim žarkom. Al tedaj so nad menoj neslišano čudo zgodil. Neznana moč je šla od onga bora: moja terta se stresa kakor od vrovov prijeta, do naj globokejšega korena, peresa šume, ko pomoči proséc, tanki verh se negne i vene. Ali bor požene o tem nove mladike, se širi, košati, verh se višje ponaša; i terta, od nevidne sile vlečena — se zdaj me merzla groza preleta — mu hiti naprot, razteza verhove, ter se ga terdo oklene, ko nevesta ženina. Tadaj se napravi iz spreženih vej gosta senca; in od one i te strani se zbirajo junaki, ter si roke dajo — ali mene

primeta strah in osup. Pa kako se mi razlije jeza po jetrah, ko pod merzkim drevesom tudi bulgarske moje kneze ugledam! Od tal poskočim, ostrih besed — ali tedaj se zbudim. Take prikazni sim imel. Sedaj mi razložite, častiti oče! ako veste pomembo tacih čudež: proti li carstvu poguba i meni tuj gošpod; ali zadene toča druge nesreče bulgarsko zemljo? Ali je moj hrabri jetnik znabiti tisti zeleni bor, ki bo svoje neukrotne veje čez moje carstvo razpel, mi s peklensko močjo hčer ugrabil, ter mene i moje kneze pod gosto sencu svojega jarme vzel? Ali tega tako mi moje hčebre desne! se dosti ne bojim. Znabiti je tudi vse pusta šala možganov! ali če to znamnje ni brez pomembe, povejte, častiti oče! Kako bim božjo jezo, ki mi žuga, od svoje glave i carstva odvernul? Štefan pazno posluša; v gubah čela so mu globoko misli brati. Zdaj, ko car neha govoriti, poprime besedo, i glas povzdignuv na resno govori: „Hvala velikemu Bogu, ki nam po tem potu svojo milest pošlje! Pač mogočen gošpod te je, slavni car! v nograd bulgarski postavil, on ki je car vsih carjev, oče vsih narodov! Ali slabo si dosedaj njega voljo spoznoval: iz vojskih oblakov si točo vsipal, si sam viharje budil, ki so terte tvoje nograda poterli! Koliko kervavih srag je ze černa zemlja popila, i koliko jih bo še izteklo ranam tvojih junakov, ako strasti svojih persi zemljožernega nateka, ne ukrotiš! Petrislav, vvedi, se v novo bliža, ko hudournik, Timokreki! Ali nebesa za nas skerbe. Zeleni bor, ki v globoki temnici brez jedi i svobode, redivnih vej, vsahuje, bo po sklepu božjem resno drevo, trem narodom bramba proti plohi i soparu, o kterega se bo nežna tertia, tvoja Kosara, po zakonu ovila. Pod zjedinjnim krovom nju ljubezni boš potem, ti, o car! bodo Bulgari, Serbi i Hrovatje od dolzih bojnih trudov počili. S tim sim jaz svoje delo opravil; ti glej, da opraviš svojo! Al svarim te, božjim sklepom se ne vstavljaj! Blagodari

te večni Bog! To rekoč se Štefan vzdigne, da bi šel; ali car, oplasen i ganjen stopi prednj, poprašuje, ugovarja, naposled prosi, kakor bi v rokah meniha bilo, sanji drugo pomembo dati: tako težko se je zdelo Samuila, kar je storiti imel. Svojemu najgoršemu sovražniku v roke seči, lepim deželam, kteri si je za odkup Vladimira obetal, odreči; i verh vsega se hčer, ki jo je ko življenje ljubil, tacemu zetu dati, mu je veliko preveč bilo. Ali ko obraz starega meniha vedno resnej postaja; glas pa, ko poroka, kazen božjo napoveda, se uplaši; i ko zraven tudi nerazumljivo naguenje svoje hčere razmisli, kterega se ne upa več zadušiti, se nazadnje, čeravno zelo nerad-udá.

Po gradu se urno raznese novi sklep. Po božjih znamenjih, se je djalo, ganjen, bo car boj končal, Vladimira izpustil; govorilo se je od svatbe, celo od novega carja, i več družega. Glas tudi lepo Kosaro doleti. Žalost, da ji toliko ljubljene oče ni želje izpolnil, da blagi mladeneč, za kterim jo je nevidna oblast vlekla, še naprej v temi umira, ji je celo dušo napolnila, ter ji razjeda telo. Ze jo skušnjava nahaja, ne bi le z družim ključem ječo odpreti skusila, ktere prošnja ni mogla. Strašen boj vstaja med detinsko poslušnostjo i nepokornim srcem; ali zdaj ji zasije mir, odkodar se ga ni nadjala. Bogodana priteče knji da je prošnja, kliče, vslišana, Vladimir temnice otet, njo nevesto pozdravlja - vse v enem dušku. Deklica ostermi. Čudo in osup, žar i bledota, veselje i sramožljivost se preminjajo migom, ko valovje slapu. Potem skoči Bogodani naproti, jo stiska na persi, sprašuje, dvomi, spodbija, i vendar verjame. Ali, da bi bil tadaj kdo vidil, kako teka, kako trepeče, kako ognjeno želi prva biti, ki bi dražemu jetniku svobodni dan oznanila. Sama se ravna, Bogodano nagovarja, ali pred ječo stoji čuvaji, tennih obrazov, terdih sere, kakor zidovi, kterih so stregli.

(Dalje sledi.)

Odgovorni vrednik: Dragotin Melcer. — Založnik in tiskar Jožef Blaznik.

Vradni list št. 60.

Št. 6800.

Oznaniło.

(162.) c 1

Naturalno oskerbljenje c. k. vojakov tu sem prišlih za poslednje oskerbnisko leto o pravem času zagotoviti, je visoko ministerstvo vojaštva po doseplem ukazu lombardobeneškega deželnega vojaškega poveljništva št. 4158 od 29. augusta z razpisom A. 3782 od 9. t. m. ukazalo, da bode v zagotovljenje kruha, ovsu, sena, slame za postlje, sveče, in olje prejemna dražba za čas od 1 novembra do konca mesca julija ali tudi do konca oktobra pr. l.

Tudi za voznjino kruha v Toplice med časom kopanja prihodnjega leta bo dražba.

V primeri bo potreba vsak dan 130 obrokov kruha, 350 obrokov slame za postlje, 8 funtov lojevih sveč in 5 1/2 funtov olja.

Kavcije se vstanove pri kruhu 7, pri svečah in olju 5 percentov. Bolj natanjke pogodbe se zamorejo v tukajšni c. k. vojaški oskerbniski pisarnici pregledati.

Najemna obravnava bo 25. septembra t. l. v vradni pisarnici tukajšnjega c. k. okrajnega poglavarstva, in kdo se meni česar vdeležiti, se tu sem ob imenovanem času povabi.

Novomesto 9. septembra 1851.

Za c. k. okrajnega poglavarja:
pervi c. k. okrajni komisar
od Roeder s. r.

Št. 7365.

Oznaniło

(161.) c 2

V zagotovljenje priprege na poti najema med vladnim letom 1852 v vojaški postaji v Ljubljani bo javna dražba pri tukajšnjem c. k. okrajnem poglavarstvu 9. oktobra 1851 med deveto in dvanajsto uro dopoldne, potem v zagotovljenje priprege na poti najema med vladnim letom 1852 v vojaški postaji na Verhniki pa 11. oktobra 1851 med deveto in dvanajsto uro dopoldne pri županu na Verhniki.

Kdor meni kaj prevzeti, se povabi na odločeni dan k obravnavi v Ljubljani in na Verhniko na odločeni kraj, in pristavi se samo to

še, da je vsak, kdor kaj prevzeme, zavezan 300 gold. zagotovila vložiti pri komisii, kteri bodo za kavcijo ostali.

Drugi pogoji se zamorejo že zdaj vsak dan pri c. k. okrajnem poglavarstvu v Ljubljani med vradnimi urami, kakor tudi pri županu na Verhniki pregledati. Tudi v Ljubljani kakor na Verhniki se pismene ponudbe prejemo, ki pa vendar morajo do 10. ure zjutraj na dan dražbe komisii izročene biti, in sicer takole napisane:

Podpisani se zaveže priprego dajati za vojaško ljubljansko (verhniško) ostajo med vladnim letom 1852 kakor najemnik proti poveritvi ... kr. za konja in miljo in razun tega se zaveže dražbine pogoje v vsih zadevah natanjko deržati.

Taki ponudbi se ima odločeni vadium pr. 300 gold. ali v gotovini ali pa listek, da se je vadium pri kaki javni denarnici vložil, priložiti.

C. k. okrajno poglavarstvo
Ljubljana 3. septembra 1851.

Št. 7342.

Oznaniło

(160.) c 2

24. septembra 1851 med 10 in 12 uro dopoldne bo v vradni pisarnici ljubljanskega okrajnega poglavarstva dražba v zagotovljenja naturalij in služnih potreb za c. k. vojake v Ljubljani za čas od 1. novembra 1851 do poslednjega julija 1852 ali tudi do poslednjega oktobra.

Potreba je sledečih reči:

a)	1250	krušnih-	
b)	119	ovsenih-	
c)	14	mervenih obrokov a	8 ¨
d)	81	"	a 10 ¨
e)	143	slamnatih "	a 3 ¨
f)	120	vaganov oglja	
g)	100	liber lojenih sveč za zimo	
h)	100	"	olja in tahtov za lampe
i)	120	vaganov oglja med poletjem	
k)	35	liber lojenih sveč	
l)	50	"	olja in tahtov za lampe
m)	na četert leta 3500	slame za postlje	12 liber za obrok.

Kdor je tedaj voljen kaj tega prevzeti, se tedaj povabi k dražbi na 24. t. m. v tukajšno vradno pisarnico, ker zamore bolj natanjkopogoje, ki se že zdaj zamorejo v vojaški pisarnici zvediti, pregledati.

C. k. okrajno poglavarstvo
Ljubljana 4. septembra 1851.

Glančnig s. r.

Št. 2700.

Oznaniło.

(159.) 2

Po naznanilu c. k. višjega vodstva za občenje od 29. pr. m. št. 9599/P boste od mesca septembra t. l. vsak mesec dve naravne voznji po parobrodih austrijanskega Llojda v Aleksandrio, namreč:

10. vsacega mesca v zvezi v Bombaj-čerto, in 27. vsacega mesca v zvezi v Kalkuto-čerto.

Obe voznji se boste Korfu dotaknule. Čas vernitve se ravna po dospelih britanskih brodih iz Indije in Sueca. Bombaj-brod dospe navadno 17 — 18, in Kalkuta-brod 7 — 8. v mescu v Suecu.

Parobrode iz jutrovih dežel spremljajo zdravniški čuvaji in v kontumaciji se bodo deržali tako, da zamorejo potniki prispevši koj na suho zemljo stopiti, ako imajo dobre zdravniške spričbe.

To se s tem pristavkom sploh naznani, da se, ker se obe voznji za prepeljavanje dopisav rabijo, dopisave, ki se imajo po imenovanih parobrodih dalej poslati, vsakterikrat ob takem času pošlejo, da o pravej dobi v Terst dospe; in zavolj tega je potreba, da naj dalj tisti dan, predenj parobrod odjadra, v Terst dospe, to je 9. in 26. vsacega mesca.

C. k. poštno vodstvo.

Ljubljana 9. septembra 1851.

Hoffmann s. r.